

การวิจัยและพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
เพื่อการผลิตและการพัฒนาครูอย่างมีส่วนร่วม

คณะนักวิจัย

นางกุสุมา ใจสบาย

นางศศิรัศม์ เพชรช่วย

นายอภิชาติ วัชรพันธุ์

นางสาววิชาดา ดันตระกุล

นางสาวจันจิรา นาวรัตน์

นายสมสุข อรุณจิต

นางसानน เกิดแก้ว

นายธงชัย ศักดามาศ

นางสารภี ศรีสว่าง

นางไมตรี คงหอม

นายธงชัย สุขหมื่น

นางจินตนาพร ญาณสูตร

นางอุไรวรรณ เที้ยวแสวง

นางจิตรา สังแก้ว

นางอรพรรณ ศิริพรประสิทธิ์

นายจรัล สุดชี

นางโชติกา ชูแก้ว

นางโสภิต เหมทานนท์

นายชำนาญ นำนาค

นายอดิศักดิ์ ปฐมปรีชากุล

นายโกมล ภัคตีใหม่

บทคัดย่อ

- ชื่องานวิจัย** การวิจัยและพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อการผลิตและการพัฒนาครูอย่างมีส่วนร่วม : โรงเรียนปากพูน
- ชื่อผู้วิจัย** อาจารย์กฤษมา ใจสบาย และคณะ
- ระยะเวลา** เดือนพฤศจิกายน 2549 - เดือนมกราคม 2551
- ทุนอุดหนุน** ได้รับทุนอุดหนุนงบประมาณแผ่นดิน ปี 2550 จำนวน 580,000 บาท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสำรวจบริบทของโรงเรียนปากพูน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู 2) เพื่อศึกษาประเด็นที่จะต้องพัฒนาครูและโรงเรียนตามตัวบ่งชี้ของเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของโรงเรียนปากพูน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนปากพูน 4) เพื่อศึกษาความก้าวหน้าและผลการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู 5) เพื่อศึกษาบทเรียนและความคิดสะท้อนจากการพัฒนาครู และโรงเรียนไปสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพประสมประสานกับการวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการของเคมมิสและแมคแทคการ์ทตามวงจรของ PAOR

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านบริบทของโรงเรียนปากพูน พบว่า มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ไม่ได้ตามเกณฑ์ 12 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านวิชาการพบว่า มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้หลักสูตรและครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน และด้านที่ 4 ด้านบุคลากรปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ 1 ตัวบ่งชี้ คือ โรงเรียนมีครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ 7 โรงเรียนพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้เป็นครูที่มีวิชาชีพสามารถตามเป้าหมายของหลักสูตรปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ 1 ตัวบ่งชี้ คือ โรงเรียนมีครูที่เลี้ยงสามารถวิเคราะห์ปัญหาและให้คำแนะนำช่วยเหลือ
2. ประเด็นตามตัวบ่งชี้ที่จะพัฒนาครูและโรงเรียนเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู คือ ประเด็นตัวบ่งชี้ที่ไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานทั้งหมด รวมทั้งพัฒนาเกณฑ์ที่ได้มาตรฐานแล้วอย่างต่อเนื่องในปีนี้และปีต่อไปด้วย

3. กระบวนการพัฒนาโรงเรียนสู่เกณฑ์มาตรฐาน เริ่มจาก 1) การสร้างความเข้าใจ 2) การสำรวจบริบทและการจัดทำแผนพัฒนา 3) การจัดกิจกรรมพัฒนาครูและโรงเรียน 4) การติดตามความก้าวหน้าหลังการพัฒนา

4. ด้านบทเรียนสะท้อนที่ได้จากการพัฒนาครูและโรงเรียนไปสู่เกณฑ์มาตรฐานทำให้ได้บทเรียนเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกันทำงานของคณะผู้วิจัยของโรงเรียนกับมหาวิทยาลัย ในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปสู่เกณฑ์มาตรฐาน

Abstract

Title : The Research and Development of Professional Practicum School Network for Co-operative Pre-service and In-service Teacher Training : A Case Study of Pakphoon Nakhon Si Thammarat School

Researcher : Assistant Professor Kusuma Jaisabai and others

Duration : November 2007- January 2008

Supported Fund : Office of Higher Education Commission

The research aimed 1) to survey Pakphoon School contexts according to the PDS Standards. 2) to find out the indicators that should be developed to meet the standards. 3) to study Pakphoon School development process. 4) to study the school's progress and results obtained from school development process. 5) to study lessons learned and teachers reflected idea from the development process. Participatory Action Research methodology was applied in the study. Research procedure could be divided in 3 phases. The first phase was school development according to PDS standards. The second phase was teacher development activities. The third phase was following up teachers and school progress after the training program.

Research finding were:

1. According to Pakphoon school context, it was found that 12 indicators of encouraged Professional Practicum Teacher management for standard 1 was not met the PDS standard criteria. For standard 3 of an academic aspect, it was found that the school conducted a research on curriculum development and curriculum implementation. Also, there were researches for learning improvement. For personnel aspect, there was 1 indicator (teachers did a research to develop student learning efficiently) reaching the PDS standard criteria. The results of standard 7 (the school developed student teachers to become excellent teachers according to the curriculum purposes) showed that only one indicator met PDS standard criteria.

2. The school agreed to continuously develop teachers and school according to the un-reached indicators of the PDS standard criteria in order to be the PDS.

3. The school development process to meet the PDS standard criteria began with developing participants' understandings, exploring school contexts and developing plan, organizing activities for teachers and school development, and monitoring the progress of the development.

4. Lesson learned from the development process indicated that the research program enhanced the understanding on school and university's co-operation for professional Practicum Teacher development according to the PDS. standards.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานผลการวิจัยในโครงการวิจัยและพัฒนา เพื่อพัฒนาครูและโรงเรียนเครือข่ายการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู
สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจอย่างดียิ่งของคณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครศรีธรรมราชกับโรงเรียนปากพูน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอขอบพระคุณอธิการบดีและคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช คณบดี
คณะครุศาสตร์ ผู้บริหารคณะครุศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิณหพร สถิตย์ภาติกุล ที่ได้ให้การ
สนับสนุนและความร่วมมือในการทำวิจัยของคณะนักวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณะนักวิจัยทุกท่าน และคุณนาคตา สถาพร ที่ให้ความร่วมมือร่วมใจอุทิศ
เวลาในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ต่อเนื่องจนกระทั่งงานวิจัยสำเร็จด้วยดี

คณะนักวิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(4)
สารบัญ.....	(5)
สารบัญตาราง.....	(7)
สารบัญภาพประกอบ.....	(8)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญปัญหา.....	1
โจทย์วิจัย.....	6
เป้าหมาย.....	6
คำถามวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	10
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนปากพูน.....	11
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตครู.....	14
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้.....	31
ตอนที่ 4 เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ของมหาวิทยาลัย ราชภัฏนครศรีธรรมราช.....	60
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	72
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	81
เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย.....	83
ประชากร.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	84
ตอนที่ 1 บริบทของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู	84
ตอนที่ 2 กระบวนการพัฒนาโรงเรียนปากพูนเข้าสู่มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	90
ตอนที่ 3 การติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของโรงเรียนปากพูนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	95
ตอนที่ 4 การสะท้อนผล.....	107
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	109
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	109
วิธีดำเนินการวิจัย.....	109
สรุปผลการวิจัย.....	111
อภิปรายผล.....	112
ข้อเสนอแนะ.....	115
บรรณานุกรม.....	116
ภาคผนวก.....	
ก รายชื่อคณะนักวิจัย.....	124
ข เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	125
ค แบบสำรวจข้อมูลบริบทของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	135
ง แบบสอบถามเพื่อประเมินการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน”	149

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนนักเรียน ห้องเรียนและครูผู้สอน.....	11
2 แสดงจำนวนบุคลากรของโรงเรียน.....	12
3 แสดงงบประมาณรายรับ รายจ่ายของโรงเรียน.....	14
4 เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	61
5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ.....	84
6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทโรงเรียนด้านวิชาการ.....	86
7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทโรงเรียนด้านบุคลากร.....	88
8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทโรงเรียนด้านผลการร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของโรงเรียน	89
9 แนวทางพัฒนาครูและ โรงเรียนสู่เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	91
10 ระดับความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียน ปากพูน.....	94
11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทโรงเรียนหลังการพัฒนาด้านการบริหารจัดการ.....	96
12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทโรงเรียนหลังการพัฒนาด้านวิชาการ.....	97
13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทโรงเรียนหลังการพัฒนาด้านบุคลากร.....	99
14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทโรงเรียนหลังการพัฒนาด้านผลการร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ของโรงเรียน.....	100
15 เปรียบเทียบข้อมูลบริบทโรงเรียนด้านบริหารจัดการก่อนและหลังการพัฒนา.....	102
16 เปรียบเทียบข้อมูลบริบทโรงเรียนด้านวิชาการก่อนและหลังการพัฒนา.....	103
17 เปรียบเทียบข้อมูลบริบทโรงเรียนด้านบุคลากรก่อนและหลังการพัฒนา.....	105
18 เปรียบเทียบข้อมูลบริบทโรงเรียนด้านผลการร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของโรงเรียน ก่อนและหลังการพัฒนา.....	106
19 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้อง.....	114

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	วงจร PAOR.....	55
2	การบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้.....	56
3	ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการแบบบันไดเวียน.....	59
4	กรอบแนวคิดในการวิจัยและพัฒนาโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	80